

Tuxum yo'nalishdagi jo'jalarni Quruq sut ozuqa qo'shimchasi yordamida parvarishlashda Aniqlash tajribasini o'tkazish natijalari

A.A.Narimov

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va botexnologiyalar universiteti Toshkent filiali mustaqil izlanuvchisi

A.E.Yangiboyev

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va botexnologiyalar universiteti Toshkent filiali q.x.f.f.d.(PhD)

I.R.Xolbo'tayev

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va botexnologiyalar universiteti Toshkent filiali assistenti

ANNOTATSIYA

Mazkur yo'nalishda bundan oldin o'tkazilgan ko'plab tadqiqotlarning ijobiy natijalariga qaramay, fundamental va hayvonlarda ovqat hazm qilishning ovqatlanish tarkibidagi o'zgarishlarga moslashish mexanizmi oshqozon-ichak traktining (GIT) ekzokrin funksiyasi bilan bog'liqligini ko'rsatadi. va zamonaviy krosslarning yuqori mahsuldor parrandalari retseptida mahalliy proteinli ekinlarni va rus olimlarining prebiyotik va probiyotik preparatlar ko'rinishidagi so'nggi ishlanmalarini birgalikda qo'llash bo'yicha amaliy tajribalar hali ham etarli emas. Ularning oshqozon-ichak traktining rivojlanishini birgalikda rag'batlantirish va ozuqa, ayniqsa oqsildan foydalanishni yaxshilash mexanizmi amalda o'rganilmagan. Qolaversa asab va gumoral tartibga solishni hisobga olgan holda, ozuqa antibiotiklarisiz yangi turdagi parhez ta'sirida yosh va katta tovuqlar tanasining stressga chidamliligini oshirish jarayonining mexanizmi o'rganilmagan.

Kalit so'zlar: tuxum, oqsil, quruq sut, tajriba, klechatka, intensiv, optimallashtirish

АННОТАЦИЯ

Несмотря на положительные результаты многих предыдущих исследований в этом направлении, механизм адаптации пищеварения к изменениям питания на фундаментальных и животных моделях связан с экзокринной функцией желудочно-кишечного тракта (ЖКТ). и практический опыт по сочетанному использованию местных белковых культур и новейших разработок российских ученых в виде пребиотических и пробиотических препаратов в рецептуре высокопродуктивной птицы современных кроссов пока еще недостаточен. Механизм их совместной стимуляции развития желудочно-кишечного тракта и улучшения использования питательных веществ, особенно белка, на практике не изучен. Кроме того, с учетом нервной и гуморальной регуляции не изучен механизм процесса повышения стрессоустойчивости организма молодняка и старых кур под влиянием нового вида рациона без кормовых антибиотиков.

Ключевые слова: яйцо, белок, сухое молоко, опыт, яйцо, интенсив, оптимизация.

ANNOTATION

Despite the positive results of many previous studies in this direction, the mechanism of adaptation of food digestion to changes in nutrition in fundamental and animal models is related to the exocrine function of the gastrointestinal tract (GIT). and practical experiences on the combined use of local protein crops and the latest developments of Russian scientists in the form of prebiotic and probiotic preparations in the recipe for high-yielding poultry of modern crosses are still insufficient. The mechanism of their joint stimulation of the development of the gastrointestinal tract and improvement of the use of nutrients, especially protein, has not been studied in practice. In addition, taking into account the nervous and humoral regulation, the mechanism of the process of increasing

the stress resistance of the body of young and old chickens under the influence of a new type of diet without feed antibiotics has not been studied.

Key words: egg, protein, dry milk, experience, egg, intensive, optimization

Asosiy izlanishlar: Ilmiy ish mavzusi qisman o'rganilganiga qaramay, yosh tuxum qo'yadigan tovuqlar va tuxumga kirgan tovuqlar tanasiga ta'siri bo'yicha ko'plab savollar oziq-ovqat qo'shimchalarini noan'anaviy mahalliy ekinlar bilan birgalikda metabolik jarayonlarni o'rganish uchun taklif qilingan. tovuqlar tanasining oshqozon-ichak trakti, o'sishi va mahsuldorlik xususiyatlari to'liq o'rganilmagan. Ayniqsa, Ta'minotchi mamlakatning iqtisodiy blokadasi davrida, ozuqa va turli xil ozuqa qo'shimchalarini yetkazib berish iqtisodiy jihatdan foydasiz yoki imkonsiz bo'lib qolganda, oziq-ovqat mahsulotlarining bir qismini almashtirishi mumkin bo'lgan mahalliy ozuqa ekinlarining ozuqaviy qiymatini o'rganishga qaytish kerak. parrandalar retseptida soya shrotini, yangi navlar va duragaylarni yaratish bo'yicha ishlarni davom ettirish, bu ekinlarning ekin maydonlarini kengaytirish, shuningdek, biotexnologiyaning zamonaviy yutuqlari asosida yangi ozuqa qo'shimchalari va ingrediylarning turli kombinatsiyali preparatlarini ishlab chiqish va o'rganishni davom ettirish. .

KIRISH

O'zbekistonda parrandachilik jahon iqtisodiyotiga chambarchas integratsiyalashgan va yuqori texnologik hisoblanadi. G'arbning Rossiyaga qarshi sanksiyalari, O'zbekiston parrandachiligiga ham o'z ta'sirini ko'rsatishi buning sababi esa ko'plab parrandachilik ozuqalarining ta'minotchilari hisoblangan pudratchi tashkilotlarining aksariyat qismi ozuq-ovqat, dori hamda ozuqa qo'shimchalarini mamlakatimizga Rossiya davlati orqali olib kirishi hisoblanadi. O'zbekiston Parrandachilik uyushmasi 2022 yil fevral oyidan boshlab paydo bo'lgan yangi iqtisodiy sharoitlarni hisobga olgan holda, "ozuq-ovqat xavfsizligi" iborasining dolzarbligini keskin oshirdi. Sanoat parrandachilik tarmog'ini o'zining dinamikligi va rivojlanish intensivligi tufayli mamlakat oziq-ovqat xavfsizligi kafolati deyish mumkin. Parrandachilik xarajatlarida 70% gacha yem-xashak narxi, G'arb sanksiyalarini hisobga olgan holda, o'sishda davom etadi. O'zbekiston parrandachilik uyushmasi rahbari faqat 2022 yilning birinchi choragida import qilingan soya yormasi bir kilogramm uchun 1600 so'mdan 2200 so'mgacha qimmatlashdi. O'zbekiston hukumatining mamlakatni agrosanoat majmuasi uchun juda zarur bo'lgan ba'zi qimmat yem komponentlarini import qilish qaramligidan chiqarish rejasi munosabati bilan sanoatga arzonroq mahalliy ishlab chiqarilgan proteinli ozuqalarni joriy etishning dolzarbligi ortib bormoqda.

MATERIALLAR VA USULLAR

Tadqiqotning maqsadi:

a) Qurtilgan sut ozuqa qo'shimchalarini qo'llash samaradorligini batafsil o'rganish va tahlil qilish edi. Qurtilgan sutning biologik, zootexnik va morfologik ta'siri yosh parranda tanasining o'sishi va rivojlanishining aniq ko'rsatkichlari, shuningdek ichak mikroflorasining miqdoriy shakllanishi jarayoniga ta'siri.

b) Oshqozon-ichak trakti biotsenozining shakllanishiga noan'anaviy mahalliy ekin - no'xat, soya uni o'rniga va Qurtilgan sut ozuqa qo'shimchasi ta'siri.

1. **Tadqiqotning vazifasi:** Aniqlash tajribasi natijalariga ko'ra, Qurtilgan sut ozuqa qo'shimchasini "High-Line Brown" krossning yosh jo'jalari retseptiga kiritishning optimal dozasini aniqlash;

Tadqiqotning usullari. Tasdiqlangan mavzu bo'yicha tajribalar Toshkent viloyatining janubida joylashgan "Inter Agro" masuliyati cheklangan jamiyatining II-tartibli naschilik reproduktori bazasida o'tkazildi.

Parranda go'shtini oziqlantirish standartlarini (VNITIP usuli) nazarda tutuvchi "Optima Expert Feed" kompyuter dasturi yordamida retsept hisoblab chiqilgan.

Tirik vazn ortishi intensivligi va o'sish dinamikasi VK-3000 elektron tarozida individual

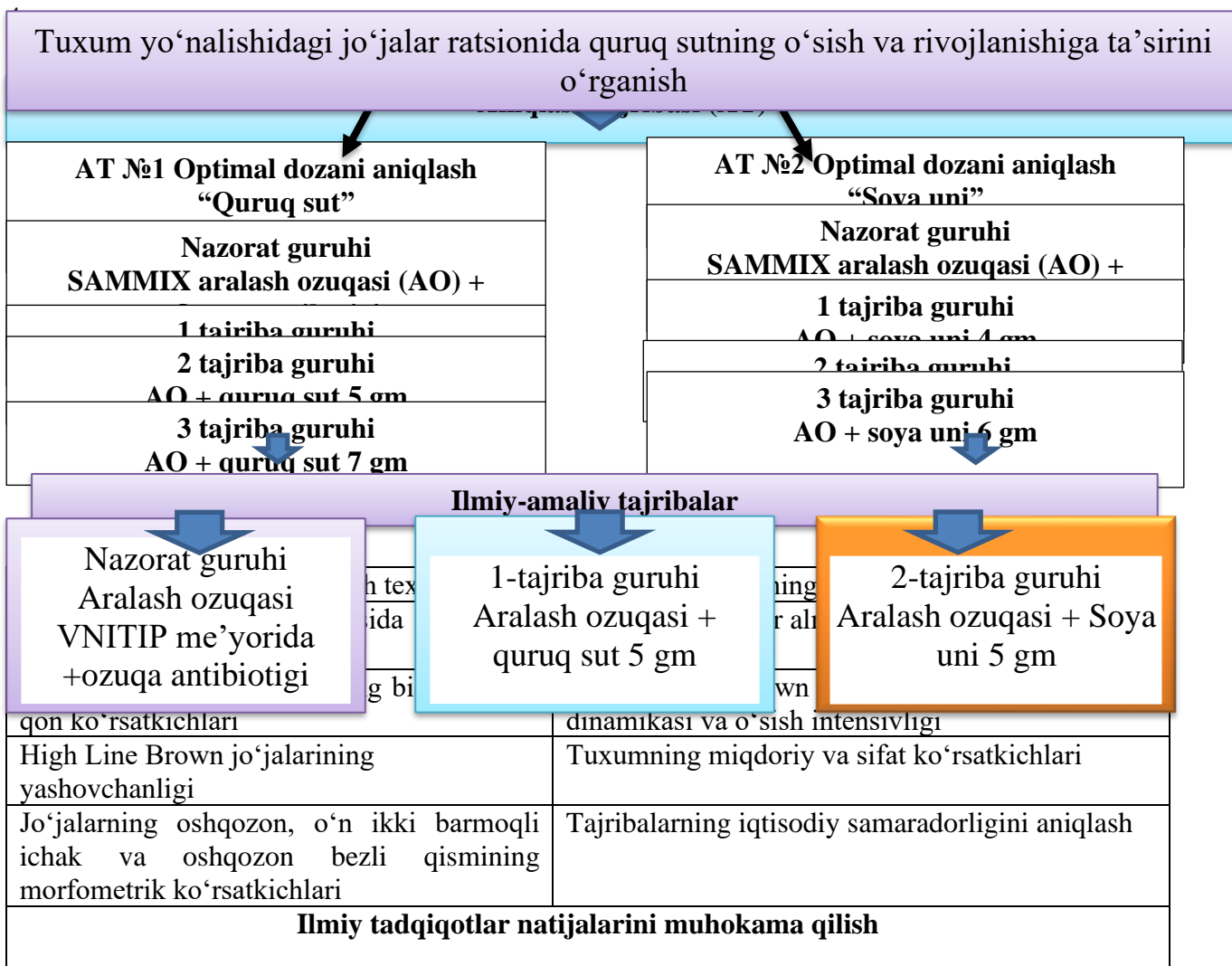
haftalik tortishish bilan aniqlandi, rivojlanishning alohida bosqichlarida nisbiy o'sish tezligi S. Brody formulasi yordamida hisoblab chiqildi.

Ilmiy tadqiqotning iqtisodiy samaradorligini aniqlash metodologiyasi asosida tadqiqotning iqtisodiy samaradorligi hisoblab chiqilgan va qishloq xo'jaligida ishlanmalar, texnologiya, ixtirolar va innovatsion takliflar (Udoven E.Ya. (1980)). Eksperimental tadqiqotlardan olingan raqamli materiallar o'zgaruvchanlik statistikasi usuli va Microsoft Office dasturlar paketi yordamida Student-Fisher ishonchlilik mezonini (statistik xatolarni o'lchash bilan ehtimollikning uch darajasi: * $P < 0,05$; ** $P < 0,01$) hisoblash bilan qayta ishlandi. ; * ** $P < 0,001$)

NATIJALAR VA MUNOZARALAR

3.1. Aniqlash tajribasi natijalari

Tajriba tasviri

Asosiy ishlab chiqarish eksperimentini boshlash va belgilangan vazifalarni hal qilishdan oldin, tasdiqlangan tadqiqot rejasi doirasida "Inkubatoriya" sharoitlarida, ishlab chiqarishni aniqlash bo'yicha aniqlash tajribasi o'tkazildi. "Quruq sut" ozuqa qo'shimchasini "High-Line Brown" krossli tovuqlarning retseptiga kiritishning optimal dozasi - va uning o'sish va rivojlanish davridagi jo'jalarning o'sishi va rivojlanishiga va reproduktiv organlarning shakllanishiga ta'siri. Shu maqsadda 1-15 haftalik jo'jalar populyatsiyasidan har biri 100 ta jo'jadan iborat uchta guruh tuzildi, bu yerda eksperimental guruhlarining tovuqlari AR - asosiy retseptdan tashqari, yangi o'rganilgan "Quruq sut"

qo'shimchasi bilan oziqlantirildi. –Quruq sut 1 kg yem uchun 4, 5 va 6 gramm dozada. Sinov tovuqlari bir xil sharoitda saqlangan va ekvivalent ozuqaviy xususiyatlarga ega ozuqa iste'mol qilingan.

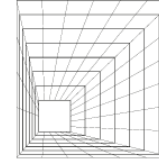
Aniqlash tajribasi davomida sinovdan o'tkazilayotgan jo'jalarning holatini har kuni vizual kuzatish amalga oshirilib, o'lik jo'jalarini yorish orqali guruhdagi jo'jalarning xavfsizligi va nobud bo'lish sabablari qayd etilib, utilizatsiya qilish bo'yicha komissiya dalolatnomasi tuzildi. Yozuvlar, shuningdek, eksperiment uchun jurnalda saqlangan va qayd etilgan: haftalik o'sish, ozuqa va suv iste'moli, galalarni tasniflash ma'lumotlari va bir xillikni hisoblash..

Galani baholash va chorva mollarining bir xillik darajasini baholash "Hisex Brown" parranda krossini ishlab chiqaruvchining tavsiyalariga muvofiq amalga oshirildi. Jo'jalarning tirik vazni High-Line Brown krossining yosh hayvonlarining tirik vaznini nazorat qilish bo'yicha uslubiy tavsiyalarga muvofiq ertalab oziqlantirishdan oldin jo'jalarni alohida tortish yo'li bilan aniqlandi. Sinov tovuqlarini haftalik individual tortish natijalariga ko'ra formuladan foydalanib mutlaq va nisbiy tirik vazni aniqlandi.

O'rinbosar tovuqlarni boqish qat'iy cheklangan vazn oralig'ida amalga oshirilishi kerak. Har bir yosh davri uchun kross ishlab chiqaruvchisi optimal vazni ishlab chiqdi, undan og'ish $\pm 10\%$ dan oshmasligi kerak, aks holda yosh hayvonlar tuxum qo'yish uchun tayyorlanadi.

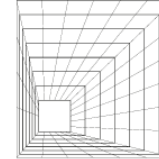
texnologiyaning buzilishi bilan va tovuqlarning mahsuldorlik davrida tuxum ishlab chiqarish genetik salohiyat darajasiga mos kelmaydi.

Aniqlash tajribasi yakunida almashtiriladigan tovuqlarning asosiy zootexnik ko'rsatkichlari 2-jadvalda aks ettirilgan.

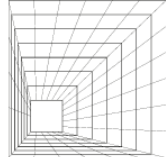
1-jadval - oxirigacha almashtiriladigan tovuqlarning asosiy zootexnik ko'rsatkichlari
aniqlash tajribasi n=30

Ko'rsatilmoqda tel	Guruhlar				Tavsiya etilgan standart
	Nazorat	1 tajriba (4 gram)	2 tajriba (5 gram)	3 tajriba (6 gram)	
10 haftada tirik vazn, g	1264,4±4,3	1272,1±3,7	1266,5±4,6	1273,8±5,2	1210 - 1265
15 haftada tirik vazn, g	1422,2±7,8	1472,5±7,3***	1477,1±8,4***	1489,4±8,9***	1402 1477
15 haftada bir xillik, %	95	96	97	97	95
15 haftada xavfsizlik, %	99	100	100	100	99
Mutlaq daromad, g	158	204	204	223.4	192 212
O'rtacha kunlik o'sish, g	7.55	9.71	9.71	9.97	9.14 10.01

Tovuqlarning vazni nazorat ulushi sifatida	100	103.79	103.87	104.76	
Chiqish biznes pulletlar, %	95	96	97	96	95

Eslatma: *P <0,05; **P <0,01; ***P <0,001

XULOSA

1. Aniqlash tajribasi ma'lumotlarini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, sinovdan o'tgan Quruq sut ozuqa qo'shimchasini almashtirish yosh jo'jalar va onalik zahiralari retseptiga kiritish uchun optimal doza 1 kg yem uchun 5 g ni tashkil qiladi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5146 sonli qarori Parrandachilikni rivojlantirish va tarmoq ozuqa bazasini mustahkamlashga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi 2021-yil 14-iyun. <https://lex.uz/docs/-5457613?ONDATE=15.06.2021%2000>

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning 2018 yil 13 noyabrda "Parrandachilikni yanada rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-4015-sonli Qarori <https://lex.uz/docs/-4058735>

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning PQ-842- sonli qarorida Shaxsiy yordamchi, dehqon va fermer xo'jaliklarida chorva mollar ko'paytirishni rag'batlantirishni kuchaytirish hamda chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarishni kengaytirish. 2008 yil 21 aprel. <https://lex.uz/docs/-1343149?ONDATE=23.02.2019%2000>

4. Fisinin, V.I. Parrandalarni oziqlantirishga zamonaviy yondashuvlar / V.I. Fisinin, I.A. Egorov - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // Parrandachilik. - No 3. - B. 7-9.

5. Izmailovich, I.B. Parranda go'shtini aminokislota bilan oziqlantirishda yangi: monografiya / I.B. Izmailovich; Belarus Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi, Belarus davlat qishloq xo'jaligi akademiyasi o'quv muassasasi. - Gorki: Belarus davlat qishloq xo'jaligi akademiyasi, 2013. - 215 p. - Matn: darhol.

6. Qishloq hayvonlarini boqishda donli dukkakilardan foydalanish: ko'rsatmalar / A.I. Fitsev, A.P. Gaganov, F.V. Voronkova, L.M. Korovina; ilmiy jihatdan tahrirlangan A.S. Shpakova; V.R nomidagi Butunrossiya ozuqa ilmiy-tadqiqot instituti. Uilyams. - Moskva: FGOU RosAKO APK, 2005. - 27 p. - Matn: darhol.

7. Ageeva, P.A. Tor bargli lupin tanlovining natijalari va istiqbollari / P.A. Ageeva, S.N. Borisova, J.V. Tsarapneva, N.A. Pochutina - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // Ozuqa ishlab chiqarish. - 2001. - No 1. - B. 13-16.

8. Lenkova, T.N. Noan'anaviy komponentlarni o'z ichiga olgan aralash ozuqalardagi ko'p fermentli kompozitsiyalar / T.N. Lenkova - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // Parrandachilik va parrandachilik mahsulotlari. - 2007. - No 2. - B. 46-49.

9. Lenkova, T.N. Yangi kungaboqar ozuqa / T.N. Lenkova, T.A. Egorova, L.M. Kashporov, I.G. Sysoeva - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // Parrandachilik va parrandachilik mahsulotlari. - 2020. - No 2. - B. 35-38.

10. Bevzyuk, V.N. Parrandachilikda proteinli o'simlik ozuqasidan foydalanish samaradorligini oshirish / V.N. Bevzyuk - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // Parrandachilik va parrandachilik mahsulotlari. - 2003. - No 4. - B. 26-29.